

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
ȘCOALA DOCTORALĂ MULTIDISCIPLINARĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT: ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

Conducător științific:

Prof. univ. dr. EMIL BĂLAN

Doctorand:

PĂDURE I. MIHAELA MIRUNA (TUDORAȘCU)

București

2025

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
ȘCOALA DOCTORALĂ MULTIDISCIPLINARĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT: ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE

CONSOLIDAREA GUVERNĂRII LOCALE PRIN INTERMEDIUL
INSTRUMENTELOR DE ASIGURARE A RESPECTĂRII ETICII ȘI
INTEGRITĂȚII ÎN EXERCITAREA FUNCȚIILOR ȘI DEMNITĂȚILOR
PUBLICE

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Emil BĂLAN

Doctorand:

PĂDURE I. MIHAELA-MIRUNA (TUDORAȘCU)

București

2025

CUPRINS REZUMAT TEZĂ

Cuprinsul tezei de doctorat.....	4
Introducere.....	7
Metodologia cercetării.....	8
Obiectivele cercetării.....	9
Sinteza lucrării.....	12
Concluzii generale.....	14
Contribuții proprii.....	15
Propuneri și direcții viitoare de cercetare.....	17
Aspecte privind referințele bibliografice.....	19

CUPRINS

Publicații.....	7
Indexul tabelor.....	8
Indexul reprezentărilor grafice.....	10
Lista de abrevieri.....	11
INTRODUCERE.....	14
Importanța problematicei cercetate.....	14
Structura prezentului studiu.....	15
PARTEA I - CONCEPTE ȘI CONTEXT ȘTIINȚIFIC.....	18
CAPITOLUL 1. Designul cercetării.....	18
1.1. Metodologia cercetării.....	18
1.2. Întrebările de cercetare și obiectivele cercetării.....	26
1.3. Rezultatele scontate în urma cercetării.....	29
CAPITOLUL 2. Curente, teorii și concepte în materia eticii și integrității.....	31
2.1. Repere epistemologice și teoretice ale conceptelor de etică și integritate.....	31
2.1.1. Cultura eticii și integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice: curente, geneză, evoluție, teorii fundamentale, interacțiune cu alte concepte, perspective.....	32
2.1.2. Conceptul de transparență și fenomenul de corupție.....	37
2.2. Analiza bibliometrică în materie.....	40
2.3. Revizuirea structurată a literaturii de specialitate în raport cu etica și integritatea în administrația publică.....	49
CAPITOLUL 3. Etica și integritatea în administrația publică.....	57
3.1. Etica, integritatea și guvernarea locală: principii, fundamente și provocări.....	57
3.2. Lipsa eticii și integrității, aspect declanșator al fenomenului de corupție.....	61
3.3. Dimensiunea penală a integrității.....	62
3.4. Obstacole în calea respectării principiilor și normelor de etică și integritate.....	74
PARTEA a II-a - CONSTRUCȚIA SISTEMULUI DE INTERGITATE.....	77
CAPITOLUL 1. Reglementări fundamentale, politici și strategii în materia eticii în administrația publică.....	77
1.1. Reglementări fundamentale: cadrul european/internațional în materie; cadrul național în materie.....	77
1.2. Politici și strategii în materia eticii și integrității în administrația publică.....	80
1.3. Măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției.....	83
1.3.1. Realizarea unui index al măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției.....	85

1.3.2. Rolul acestor măsuri în lupta cu corupția la nivel local.....	89
1.4. Analiza incidentelor de integritate în administrația publică.....	90
1.4.1. Realizarea unui index al incidentelor de integritate în administrația publică.....	90
1.4.2. Măsuri de control pentru prevenirea incidentelor de integritate în administrația publică.....	92

CAPITOLUL 2. Cadrul instrumentar de asigurare a eticii și integrității în administrația publică.....94

2.1. Mecanisme instituționale pentru asigurarea eticii și integrității (Instituții responsabile cu asigurarea eticii și integrității în ceea ce privește exercitarea funcțiilor și demnităților publice).....	94
2.2. Instrumentele de asigurare/protejare a eticii și integrității.....	100
2.2.1. Analiza măsurilor de prevenire a corupției și promovare a eticii.....	101
2.2.1.1. Cod etic/deontologic/de conduită.....	102
2.2.1.2. Consilierul de etică.....	105
2.2.1.3. Declararea cadourilor.....	112
2.2.1.4. Declararea averilor și a intereselor.....	114
2.2.1.5. Conflictul de interese.....	117
2.2.1.6. Regimul incompatibilităților.....	119
2.2.1.7. Pantouflage-ul (Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice).....	121
2.2.1.8. Transparența în procesul decizional.....	127
2.2.1.9. Accesul la informații de interes public.....	129
2.2.1.10. Avertizarea în interes public.....	130
2.2.1.11. Funcțiile sensibile.....	133
2.2.1.12. Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică.....	134
2.2.2. Planurile de integritate.....	136
2.2.3. Educație și formare în domeniul eticii și integrității.....	138
2.2.4. Rolul societății civile în raport cu sistemul de integritate. Supravegherea sistemului de integritate.....	140
2.2.5. Instrumente tehnologice și digitale în materia eticii și integrității în administrația publică.....	143
2.3. Analiza modului de implementare a instrumentelor de asigurare/protejare a eticii și integrității.....	144

CAPITOLUL 3. Sisteme europene de asigurare a eticii și integrității în administrația publică.....148

3.1. Etica și integritatea la nivel european.....	148
3.2. Analiza instrumentelor de asigurare a eticii și integrității în țări europene.....	148
3.2.1. Cadrul legislativ național, organizare instituțională și instrumente de asigurare a eticii și integrității în Italia.....	150
3.2.2. Cadrul legislativ național, organizare instituțională și instrumente de asigurare a eticii și integrității în Franța.....	163
3.2.3. Cadrul legislativ național, organizare instituțională și instrumente de asigurare a eticii și integrității în Spania.....	171
3.3. Analiza comparativă a cadrului legislativ, instituțional și instrumentar de asigurare a eticii și integrității în administrația publică, în context european.....	177

CAPITOLUL 4. Organizații internaționale cu competențe în materie.....	181
4.1. Indexul organizațiilor internaționale cu competențe în materie.....	181
4.2. Analiza celor mai recente rapoarte cu relevanță în materie.....	185
PARTEA a III-a - ETICA ȘI INTEGRITATEA ÎN CADRUL ADMINISTRAȚIILOR PUBLICE LOCALE. STUDIU DE CAZ.....	191
CAPITOLUL 1. Inventarul funcțiilor și demnităților publice la nivel local.....	192
CAPITOLUL 2. Designul cercetării.....	195
CAPITOLUL 3. Etica și integritatea în cadrul administrațiilor publice locale de la nivelul Regiunii de dezvoltare Centru Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu. Studiu de caz realizat la nivelul primăriilor reședință de județ din cele 6 județe.....	199
3.1. Profilul respondenților.....	200
3.2. Analiza și interpretarea datelor.....	202
3.2.1. Percepții ale respondenților asupra administrației publice locale din România și eficiența acesteia.....	202
3.2.2. Investigarea gradului de cunoaștere a reglementărilor privind etica și integritatea în administrația publică locală din România precum și asupra instrumentelor de asigurare a eticii și integrității și a măsurilor de transparență instituțională.....	205
3.2.3. Percepții ale respondenților privind nivelul de respectare a reglementărilor de etică și integritate.....	210
3.2.4. Analiza incidenței experiențelor directe cu instituțiile publice și a situațiilor care încalcă principiile etice.....	215
3.2.5. Analiza percepției respondenților asupra corupției în instituțiile publice din România.....	217
3.2.6. Investigarea disponibilității respondenților de a denunța faptele de corupție în cazul în care ar fi martori la astfel de incidente.....	225
3.2.7. Identificarea mijloacelor sugerate de respondenți pentru îmbunătățirea cadrului de etică, integritate și reducerea corupției în administrația publică locală.....	226
3.2.8. Evaluarea percepției asupra nivelului de încredere față de domenii publice din România, precum: administrația locală, sănătate, educație, poliție și justiție.....	230
CAPITOLUL 4. Analiza aplicării instrumentelor de integritate în administrația locală.....	246
4.1. Descrierea metodologiei.....	246
4.2. Instrumente de asigurare a eticii și integrității în administrația publică locală, analiză comparativă în Regiunea Centru.....	247
CONCLUZII GENERALE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE.....	259
BIBLIOGRAFIE.....	268
ANEXE.....	282

Introducere

În era contemporană pe care o parcurgem, preocuparea pentru etică și integritate ocupă un loc central în discuțiile academice și politice, reflectând complexitatea și diversitatea problemelor existente. În cadrul domeniului științelor administrative, în special, înțelegerea și gestionarea adecvată a aspectelor legate de etică și integritate sunt esențiale, considerăm, pentru promovarea bunei guvernări și pentru consolidarea încrederii publice în instituțiile administrative, fapt care constituie un obiectiv principal al tezei de doctorat, cu titlul: *Consolidarea guvernării locale prin intermediul instrumentelor de asigurare a respectării eticii și integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice.*

Ne-am propus să examinăm/analizăm instrumentele și strategiile adoptate la nivel național dar și internațional în materie de etică și integritate, particularizând aceste valori la aria administrației publice, cu aplicații practice care să demonstreze obiectivele de cercetare.

Cercetarea își propune așadar o proiecție structurată a tematicii prin conturarea unei perspective cuprinzătoare asupra curentelor, teoriilor și conceptelor care stau la baza înțelegerii și practicilor în domeniul eticii și integrității în contextul administrativ românesc. Am identificat/analizat tendințele dominante, lacunele și provocările actuale, pentru ca apoi să evidențiem direcțiile viitoare pentru cercetare și acțiune practică. Am utilizat metode de cercetare atât calitative, cât și cantitative, pentru susținerea demersului științific.

Această cercetare nu numai că își propune să ofere o sinteză a cunoștințelor existente, ci și să contribuie la dezvoltarea și consolidarea cadrului conceptual și instituțional necesar pentru promovarea eticii și integrității în administrația publică din România precum și conturarea unui model cadru în materie, care să aducă plus valoare cadrului doctrinar specific.

Considerăm că tema de cercetare centrală a tezei este extrem de importantă, etica și integritatea fiind în sine instrumente cheie în lupta cu corupția la nivelul administrației publice. Un alt argument în favoarea importanței cercetării, este acela că, această temă, încă nu este suficient abordată în spațiul românesc, venind să acopere un eventual decalaj (lipsă de cunoaștere) în literatura de specialitate.

Metodologia cercetării

Demersul științific al prezentei teze se fundamentează pe o abordare complexă, mixtă, calitativă și cantitativă, menită să ofere o imagine coerentă asupra eticii și integrității în administrația publică. Metodologia include o combinație de metode clasice și moderne de cercetare, menite să asigure atât cadrul teoretic, cât și relevanța practică a rezultatelor.

Un aspect important al cercetării îl constituie *revizuirea sistematică a literaturii de specialitate (SLR)*, realizată pe baza unor baze de date de referință precum *Web of Science*, *Scopus* și *Google Scholar*. Scopul acesteia este de a identifica stadiul actual al cunoașterii în domeniul eticii și integrității, de a surprinde principalele tendințe de cercetare și de a contura lacunele existente. În acest sens, sunt aplicate modele consacrate de realizare a SLR-ului, precum cel propus de *Okoli* și, complementar, metodologia în zece pași descrisă de *Massaro, Dumay și Guthrie*, care asigură rigoarea și transparența procesului de selecție și analiză a surselor.

În continuare, *analiza bibliometrică* (WoS (Web of Science)), completează revizuirea literaturii, oferind o perspectivă scientometrică asupra producției academice internaționale. Această etapă vizează identificarea conexiunilor tematice, a autorilor și țărilor cu cea mai mare contribuție, precum și a evoluției conceptelor de *etică*, *integritate* și *guvernare* în științele administrative.

Metodele calitative utilizate includ *analiza documentară*, prin care sunt examinate documente strategice, rapoarte instituționale și acte normative relevante la nivel național și internațional, precum și *analiza critică*, orientată spre interpretarea rațională și argumentată a informațiilor colectate. Acestea sunt completate de *metoda sintezei*, care urmărește integrarea rezultatelor obținute din surse multiple, și de *analiza comparativă*, prin care sunt puse în paralel diferite modele administrative și practici instituționale europene, pentru a identifica elemente de convergență și divergență.

Pe plan empiric, cercetarea utilizează *interviul semistructurat*, desfășurat cu specialiști și practicieni din administrația publică precum și *chestionarul sociologic*, aplicat atât funcționarilor publici și aleșilor locali, cât și cetățenilor, beneficiari ai serviciilor publice. Prin aceste instrumente se urmărește măsurarea percepțiilor, atitudinilor și gradului de implementare a principiilor de etică și integritate la nivelul administrației publice locale, în special în cadrul unităților administrativ-teritoriale din Regiunea de Dezvoltare 7 Centru.

Metodologia adoptată îmbină, așadar, analiza teoretico-doctrinară cu cercetarea empirică, oferind un cadru integrat de interpretare a realității administrative contemporane. Prin utilizarea acestor metode complementare, cercetarea își propune nu doar să descrie starea actuală a domeniului,

ci și să identifice direcții de acțiune și politici publice menite să consolideze cultura integrității și guvernanta locală în România.

Obiectivele cercetării

Comportamentul celor care furnizează servicii publice este un element extrem de important pentru încrederea cetățenilor în ceea ce înseamnă administrație publică. Este demonstrat în doctrină, de-a lungul timpului, că serviciile publice etice, eficiente și echitabile denotă încredere publică. Această încredere aspectează liantul ce trebuie să facă punte între cei care sunt interfața administrației publice (deținători de demnități publice, funcționari publici, personal contractual etc.) și cetățeni pentru a realiza o bună guvernare. În cercetarea derulată, am investigat dacă o bună guvernare poate depinde de ansamblul de instrumente ce asigură respectarea eticii și integrității în administrația publică.

Întrebare principală de cercetare:

Cum poate ansamblul instrumentelor ce asigură respectarea eticii și integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, să consolideze calitatea guvernării în administrația publică locală?

Pentru derularea cercetării, ne-am propus un obiectiv principal (OP) în raport cu întrebarea principală:

(OP) Analiza capacității instrumentelor instituționale și normative de etică și integritate de a consolida guvernarea locală, prin creșterea responsabilității, transparenței și încrederii publice în administrația locală.

Cercetarea și-a propus, pe lângă obiectivul central, atingerea a trei obiective generale conexe (OG), care la rândul lor au fost detaliate prin obiective specifice corespunzătoare (OS) cu întrebări de cercetare (I) direct proporționale.

Astfel, am stabilit:

(OG1) Clarificarea conceptelor fundamentale și a cadrului teoretico-științific privind etica și integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, în special în administrația publică locală, în vederea fundamentării rolului acestor concepte în guvernarea locală.

Pentru (OG1), dezvoltat în *Partea I a tezei*, ne-am propus să investigăm și să analizăm următoarele obiective specifice și am formulat corelativ întrebări de cercetare:

(OS 1.1) Definirea cadrului metodologic și formularea obiectivelor și întrebărilor de cercetare.

(I 1.1) Cum poate fi construit un cadru metodologic pentru investigarea eticii și integrității în administrația publică locală?

(OS 1.2) Analizarea cadrului conceptual și a fundamentului teoretic privind etica și integritatea în administrația publică.

(I 1.2) Care sunt principalele curente teoretice și perspective doctrinare relevante pentru înțelegerea conceptelor de etică și integritate în administrația publică?

(OS 1.3) Analiza aplicată a manifestării și limitelor eticii și integrității în administrația publică locală.

(I 1.3) Ce vulnerabilități afectează aplicarea principiilor de etică și integritate în administrația publică locală din România?

În *Partea a II-a a tezei de doctorat*, ne-am propus să ducem la îndeplinire obiectivul general 2 (OG 2), respectiv:

(OG 2) *Analiza integrată a cadrului normativ, instituțional și operațional privind etica și integritatea în administrația publică din România, în corelație cu standardele internaționale și practicile relevante din spațiul european.*

Ca obiective specifice, cu întrebări corelative, am analizat:

(OS 2.1) Investigarea reglementărilor, politicilor și strategiilor în materie, cu rol în promovarea integrității și transparenței în administrația publică, inclusiv realizarea unor indexuri tematice.

(I 2.1) În ce măsură cadrul normativ și politicile publice existente în România susțin construcția unui sistem coerent de integritate în administrația publică?

(OS 2.2) Evaluarea instrumentelor și mecanismelor instituționale folosite pentru asigurarea eticii și integrității în practica administrației publice.

(I 2.2) Care sunt principalele instrumente de asigurare a eticii și integrității utilizate în România și rolul acestora în prevenirea comportamentelor neetice?

(OS 2.3) Analiza comparativă a modelelor europene de integritate (Italia, Franța, Spania) în vederea extragerii bunelor practici relevante în spațiul european.

(I 2.3) Ce practici europene pot fi identificate la nivel european cu potențial de transfer în administrația publică din România pentru consolidarea integrității instituționale?

(OS 2.4) Identificarea contribuției organizațiilor internaționale la dezvoltarea standardelor de etică și integritate și impactul acestora asupra cadrului național.

(I 2.4) Care este impactul raportărilor realizate de organizațiile internaționale (ex. GRECO, ONU, OCDE) pentru dezvoltarea și armonizarea sistemului național de integritate în administrația publică?

În dinamică cercetării, cel de-al treilea obiectiv general stabilit este:

(OG 3) *Evaluarea aplicabilității și eficienței instrumentelor de integritate în administrațiile publice locale din Regiunea de Dezvoltare Centru, printr-o cercetare empirică mixtă, în vederea identificării disfuncționalităților, a percepțiilor actorilor locali și a direcțiilor de consolidare a guvernancei etice la nivel local.*

Pentru aceasta am stabilit și următoarele obiective secundare, cu întrebările de cercetare aferente:

(OS 3.1) Identificarea și sistematizarea funcțiilor și demnităților publice exercitate în administrația publică locală din România.

(I 3.1) Care este structura funcțiilor și demnităților publice la nivel local și ce relevanță are aceasta pentru cadrul specific eticii și integrității în sfera administrației publice?

(OS 3.2) Stabilirea fundamentelor metodologice ale studiului de caz prin definirea clară a strategiei de cercetare, a metodelor de colectare și a tehnicilor de analiză a datelor.

(I 3.2) Ce strategie de cercetare și ce instrumente metodologice sunt adecvate pentru a evalua percepțiile și practicile privind respectarea eticii și integrității în administrațiile publice locale din Regiunea de Dezvoltare Centru?

(OS 3.3) Analiza percepțiilor angajaților și cetățenilor privind nivelul de etică, integritate și corupție în administrația publică locală.

(I3.3) Cum percep actorii locali (angajați și cetățeni) respectarea normelor de etică și integritate, și care sunt principalele deficiențe identificate în administrația publică locală?

(OS3.4) Evaluarea comparativă a utilizării și eficienței instrumentelor de integritate în administrațiile locale din județele Regiunii Centru.

(I 3.4) Care este gradul de implementare a instrumentelor de integritate în administrațiile publice locale și cum diferă acestea între UAT-urile analizate?

Pentru concretizarea celor anterior expuse, am derulat cercetări cu privire la aspectele teoretice privind etica, integritatea, corupția, evoluția în timp a acestora, importanța lor, reliefarea posibilelor legături între încălcarea normelor de etică și integritate și apariția fenomenului de corupție. Potrivit reperelor legislative în vigoare, am realizat un index al incidentelor de integritate, al măsurilor de transparență instituțională și al consecințelor nerespectării acestora în materie. Am identificat instrumentele de asigurare a respectării normelor de etică și integritate, rolul acestora în lupta cu corupția. Am realizat analize cu privire la parcursul legislativ (izvoarele) în materia eticii și integrității în raport cu administrația publică locală, la politici și strategii în materie, precum și cercetări cu privire la măsurile de transparență instituțională și rolul acestora în administrația publică locală, la

transparență, educație și formare, digitalizare etc., instrumente cu rol activ și preventiv împotriva corupției, la alte politici de prevenire a corupției precum declararea averilor, cadourilor etc.

Rezultatele scontate în urma cercetării:

Ca urmare a derulării demersului științific, am preconizat obținerea unui set coerent de rezultate (R), relevante atât din perspectivă teoretică, cât și aplicativă, după cum urmează:

(R1) Elaborarea unui cadru conceptual integrat privind etica și integritatea în administrația publică locală, ce poate oferi delimitări teoretice clare, o tipologie a vulnerabilităților identificate și o fundamentare doctrinară solidă în raport cu curente existente în literatura de specialitate.

(R2) Identificarea limitelor și disfuncționalităților cadrului normativ și instituțional actual, prin analiza reglementărilor naționale, a politicilor publice și a mecanismelor instituționale de integritate, în corelație cu bunele practici europene și standardele internaționale (GRECO, OCDE, ONU).

(R3) Construirea unor instrumente analitice și aplicative sub forma unor indexuri tematice (ex. indexul reglementărilor, al instrumentelor aplicate, al incidentelor de integritate), utile pentru monitorizarea și evaluarea integrității instituționale la nivel local.

(R4) Generarea de date empirice originale privind percepțiile actorilor locali (angajați și cetățeni) asupra respectării normelor de etică și integritate, precum și nivelul de implementare și eficiență a instrumentelor aferente, în cadrul administrațiilor publice locale din Regiunea de Dezvoltare Centru.

(R5) Formularea unui set de recomandări strategice și operaționale, fundamentate pe cercetare mixtă (calitativă și cantitativă), pentru consolidarea guvernării locale prin etică și integritate, inclusiv propunerea unui model operațional adaptabil la nivelul administrației publice locale.

Sinteza lucrării

Teza de doctorat se înscrie în cadrul preocupărilor științelor administrative contemporane privind calitatea guvernării și lupta împotriva corupției în administrația publică, cu accent pe instrumentele de asigurare a eticii și integrității la nivelul local. Structura lucrării urmărește un parcurs logic și progresiv, în care abordarea teoretică este completată de o analiză comparativă și, mai ales, de o investigație empirică riguroasă desfășurată în administrațiile locale din România, Regiunea de Dezvoltare (7) Centru. Un punct central al lucrării este constituit de ideea că *etica și integritatea nu*

sunt concepte abstracte, ci dispozitive concrete și necesare pentru consolidarea unei guvernări locale eficiente, transparente și responsabile.

Lucrarea este structurată în trei părți majore, fiecare contribuind la dezvoltarea coerentă a temei centrale, anume consolidarea guvernării locale prin intermediul instrumentelor de asigurare a respectării eticii și integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice. Firul roșu al cercetării urmărește identificarea, analiza și evaluarea acestor instrumente, într-o manieră teoretică și practică, comparativă și empirică, prin raportare la contextul românesc și la practici europene/globale.

Prima parte, *Concepte și context științific* constituie fundamentul teoretic al cercetării. Este conturat designul cercetării, sunt stabilite întrebările de cercetare și obiectivele cercetării, și sunt descrise metodele de cercetare utilizate, precum analiza documentară, revizuirea sistematică a literaturii, analiza bibliometrică, analiza comparativă, studiul de caz etc. În această primă parte, sunt examinate teoriile fundamentale ale eticii și integrității, relația acestora cu guvernarea locală și modul în care lipsa lor generează sau amplifică fenomenul corupției. Acest cadru conceptual este susținut printr-o revizie structurată a literaturii de specialitate, identificând direcții de cercetare emergente și lacune de abordare în spațiul academic și instituțional.

Cea de-a doua parte, denumită *Construcția sistemului de integritate*, analizează cadrul normativ, politicile publice, strategiile și mecanismele instituționale relevante în promovarea eticii și integrității, cu accent pe instrumentele efectiv în materie, utilizate în administrația publică. Sunt detaliate și analizate componente precum codurile de conduită, consilierul de etică, regimul conflictelor de interese, declarațiile de avere și interese, avertizarea în interes public, precum și rolul educației și digitalizării, dar și alte instituții în materie cu relevanță. Este analizată în profunzime arhitectura instituțională și legislativă românească, dar și modelele europene relevante (Italia, Franța, Spania), cu scopul de a identifica bune practici și posibile puncte de convergență sau divergență. Analiza comparativă este completată de elaborarea unor *indexuri tematice* (ale măsurilor de prevenire a corupției, ale incidentelor de integritate, ale normelor privind pantouflage-ul etc.), care oferă un instrument inovator de diagnoză și evaluare, constituind un alt element de originalitate a cercetării. Această parte a lucrării contribuie la dezvoltarea unui *cadru integrat de analiză a eticii și integrității în administrația publică*, evidențiind limitele actuale ale implementării și propunând soluții structurale de consolidare, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor digitale, a consilierului de etică, a funcțiilor sensibile etc., teme emergente insuficient explorate în literatura autohtonă.

Partea a III-a, *Etica și integritatea în cadrul administrațiilor publice locale. Studiu de caz*, constituie componenta aplicativă a cercetării, bazată pe o investigație empirică derulată în Regiunea de Dezvoltare (7) Centru (Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu). Studiul este realizat atât din perspectiva cetățenilor, cât și a angajaților din administrațiile locale, utilizând metode combinate:

chestionar sociologic, cereri oficiale de informații publice. Originalitatea acestei secțiuni derivă din dublul plan de investigare (percepție vs. practică instituțională) și din îmbinarea analizei cantitative cu cea calitativă, în vederea surprinderii complexității reale a climatului de etică și integritate la nivel local. Această parte propune, în baza datelor colectate și interpretate, un model de analiză aplicabil administrației locale, menit să evalueze eficiența instrumentelor de etică și integritate, dar și disponibilitatea instituțiilor de a construi un cadru sustenabil de guvernare etică. În plus, sunt formulate o serie de recomandări pragmatice de politici publice, fundamentate științific, pentru consolidarea integrității în administrația locală.

Lucrarea se încheie cu secțiunea dedicată *Concluziilor generale și direcțiilor viitoare de cercetare*, care sintetizează principalele rezultate și aduc în atenție dimensiunea aplicabilă a tezei, cu relevanță pentru administrația publică, mediul academic și decidenții politici.

În ansamblu, noutatea tezei se reflectă în aplicarea integrată a unor metode moderne de cercetare, în special SLR și analiza bibliometrică, apoi în elaborarea unor instrumente de lucru moderne și pragmatice (indexuri tematice, model de analiză integrat), abordarea empirică dublă, orientată atât spre percepția cetățenilor/angajaților din administrația publică, cât și spre practica instituțională, coroborarea datelor naționale cu modelele europene, într-un efort de transfer de bune practici, formularea de recomandări fundamentate, aplicabile în contextul administrației publice locale din România. Prin această structură etapizată, teza urmărește nu doar cartografierea unui domeniu insuficient explorat, ci și contribuția la edificarea unui model integrat și funcțional de guvernare locală etică și responsabilă.

Concluzii generale

Cercetarea doctorală demonstrează, atât teoretic, cât și empiric, legătura esențială dintre integritatea instituțională și calitatea actului de guvernare. Pornind de la întrebarea centrală: *în ce măsură etica și integritatea pot întări buna guvernare locală?*, rezultatele obținute confirmă ipoteza de lucru, instituțiile publice locale care aplică riguros instrumentele de integritate, manifestă transparență și responsabilitate sporită, se bucură de un nivel crescut de încredere publică și performanță administrativă.

Teza s-a construit pe trei paliere complementare: (1) fundamentele teoretice și conceptuale, (2) analiza cadrului normativ și instituțional, și (3) cercetarea empirică aplicată la nivelul

administrațiilor locale din Regiunea de Dezvoltare Centru. Acest demers integrat a permis articularea unei perspective complexe asupra modului în care normele, mecanismele și practicile de integritate pot deveni instrumente active de guvernare.

Rezultatele au condus la formularea unui *cadru conceptual integrat* al eticii și integrității (R1), la o *evaluare critică și comparativă* a cadrului normativ național și european (R2), precum și la dezvoltarea unor *instrumente analitice și indexuri* pentru măsurarea performanței instituționale (R3). Studiul empiric realizat la nivelul municipiilor reședință de județ din Regiunea Centru a generat *date primare relevante* (R4), care confirmă corelația directă între nivelul de integritate, încrederea comunității și eficiența administrativă.

Cercetarea a evidențiat totodată o serie de diferențe în gradul de implementare a politicilor de integritate, demonstrând că eficiența acestora depinde nu doar de cadrul legal, ci și de cultura organizațională, de leadership-ul etic și de implicarea activă a comunității. Municipality-urile care au adoptat mecanisme proactive, precum formare etică continuă, raportare periodică, colaborare interdepartamentală, se detașează printr-o guvernare mai transparentă și performantă.

Contribuțiile finale ale tezei se concretizează într-un *set de propuneri* (R5), orientate spre îmbunătățirea sistemului de integritate la nivel local: consolidarea rolului consilierilor de etică, standardizarea planurilor de integritate, crearea unor mecanisme de evaluare periodică și extinderea programelor de formare etică.

În ansamblu, teza confirmă că etica și integritatea nu reprezintă doar exigențe morale, ci componente funcționale ale unei guvernări locale de calitate. Prin abordarea sa multidimensională, lucrarea oferă un model de analiză aplicabil și replicabil, contribuind la dezvoltarea unei culturi administrative bazate pe responsabilitate, transparență și încredere publică, fundamentele autentice ale unei guvernări democratice moderne.

Contribuții proprii

În plan *teoretic*, teza a realizat pentru prima dată o sinteză interdisciplinară cuprinzătoare a teoriilor și conceptelor referitoare la etica și integritatea în administrația publică, cu accent pe nivelul administrației locale. Am îmbinat perspective din etica filozofică, teoria organizației, știința administrației și studiile anticorupție, construind astfel o viziune unitară asupra integrității instituționale locale. Această abordare integrată a permis nu doar clarificarea unor concepte cheie (etica publică, integritate, guvernare locală, transparență, răspundere etc.), ci și propunerea unei noi

tipologii a instrumentelor de integritate, grupate în funcție de natura lor (reglementări legale, mecanisme administrative, instrumente participative, instrumente tehnologice ș.a.). Se depășesc astfel fragmentările din literatura anterioară, oferindu-se un cadru teoretic coerent pentru cercetări viitoare și consolidând argumentul că integritatea publică este antiteza corupției și un element esențial al bunei guvernări, aspect subliniat, dar rareori demonstrat explicit, în documentele ONU și OCDE.

În plan *metodologic*, lucrarea este caracterizată printr-un design metodologic riguros, cu utilizarea unor metode moderne, precum analiza bibliometrică și revizuirea sistematică a literaturii de specialitate. Apoi avem analiza comparativă internațională, studiul de caz regional și cercetarea cantitativă prin chestionare. Această triangulare metodologică, împreună cu definirea clară a întrebărilor de cercetare (I) și a obiectivelor generale (OG) și specifice (OS) pentru fiecare segment al studiului, a asigurat o investigație mult fațetată și în detaliu a problematicii, sporind validitatea și fiabilitatea concluziilor. Noutatea constă în faptul că s-a realizat o *analiză empirică regională* detaliată a implementării instrumentelor de integritate.

Prin cercetarea derulată s-au realizat investigații în toate municipiile reședință de județ dintr-o întreagă regiune, oferind o perspectivă comparativă inedită și evidențiind posibile modele regionale în guvernarea etică. Mai mult, s-a recurs la o abordare metodologică originală de colectare a datelor, folosindu-se extensiv Legea 544/2001 a liberului acces la informații publice, prin transmiterea de solicitări oficiale către primării și analizarea răspunsurilor primite, pentru a obține date administrative interne despre practicile de integritate. Această tehnică a oferit informații autentice de interior instituțional și o radiografie actuală a modului de funcționare a instrumentelor de integritate, aspect rar întâlnit în cercetările de până acum. Complementar, includerea perspectivei cetățenilor (prin sondarea percepțiilor publicului) alături de cea a funcționarilor publici este o tehnică metodologică importantă, abordarea duală intern-extern recunoaște că integritatea administrativă este și o problemă de percepție și legitimitate democratică, nu doar de conformitate internă. Astfel, studiul reflectă dimensiunile multiple ale integrității, atât ca practică de guvernare publică, cât și ca relație de încredere între administrație și comunitate.

În plan *empiric*, teza aduce date și constatări originale pentru spațiul românesc. A fost realizat primul inventar detaliat al instrumentelor de integritate existente în primăriile reședință de județ dintr-o regiune, evidențiindu-se nu doar prezența sau absența acestora, ci și modul concret în care funcționează fiecare instrument în parte în diferite contexte locale. S-au scos la iveală exemple de succes (de pildă, Brașov, cu practici exemplare de transparență și raportare a integrității, Sibiu, cu mecanisme eficiente de coordonare interdepartamentală pe teme de etică) și, pe de altă parte, zone vulnerabile care necesită îmbunătățiri (ex. necesitatea instituționalizării unor programe de training etic la Alba Iulia, ori a unei comunicări mai transparente la Sfântu Gheorghe privind măsurile de

integritate). Prin cuantificarea fenomenelor (indexul incidentelor de integritate, indexul măsurilor de transparență instituțională etc.) și coroborarea lor cu factori contextuali (dimensiunea aparatului administrativ, resurse disponibile, cultura organizațională locală), cercetarea a oferit explicații pentru diferențele observate între municipalități, de exemplu, s-a constatat că primăriile cu resurse financiare și umane mai consistente și care au accesat proiecte de dezvoltare organizațională au reușit să implementeze mai riguros instrumentele de integritate, sugerând că capacitatea administrativă influențează nivelul de integritate. Faptul că, în toate cele șase municipii analizate, există planuri de integritate aliniate aceleiași strategii naționale anticorupție și coduri etice actualizate indică un efect de uniformizare și maturizare administrativă la nivel regional, constituind o constatare empirică nouă ce dovedește impactul politicilor naționale anticorupție până la nivel local.

Propuneri și direcții viitoare de cercetare

Ca *propuneri și soluții noi* nu am dorit să reiterăm măsuri cunoscute, ci să includem idei inovatoare adaptate contextului actual, cum ar fi crearea unei rețele regionale/naționale a consilierilor de etică pentru schimb de bune practici între primării, elaborarea unui format standard de raport anual de integritate pentru administrațiile locale (după modelul de succes implementat la Brașov), integrarea mai profundă a soluțiilor digitale (portaluri open-data, sisteme online de raportare a incidentelor) în gestionarea eticii, sau întărirea mecanismelor de whistleblowing cu garanții sporite și campanii de conștientizare; propunerea unui model de teste de integritate pentru angajații din administrația publică locală, ceea ce poate reprezenta o direcție de cercetare valoroasă și originală, cu aplicabilitate practică directă. O asemenea inițiativă s-ar înscrie în logica consolidării integrității instituționale și ar putea completa mecanismele existente (coduri de conduită, consilier de etică, planuri de integritate etc.) cu un instrument de evaluare ex-ante și/sau periodică a comportamentului etic al funcționarilor, o metodă obiectivă de screening etic a angajaților. Există modele în alte state (ex. SUA), unde testele de integritate (chiar simulate) au fost introduse în structurile publice pentru prevenirea corupției și pentru educarea comportamentului etic. Aceste modele de teste de integritate ar putea include componente comportamentale, cum ar fi reacțiile la problemele etice sensibile în materie, scenarii realiste inspirate din practica angajaților în sistemul public, măsuri indirecte (analiza toleranței față de compromisuri, evaluarea percepțiilor despre norme), feedback constructiv, nu doar evaluare, ci și instrument de învățare.

Pe baza rezultatelor obținute și dinamicii cercetării, se conturează mai multe *direcții relevante pentru aprofundarea domeniului eticii și integrității în administrația publică locală*. O primă direcție vizează extinderea cercetării empirice la nivel național, prin aplicarea instrumentelor validate în alte regiuni de dezvoltare, în vederea construirii unei imagini comparative pentru guvernarea etică în România.

În subsidiar, o direcție viitoare de cercetare ar putea viza analiza problematicii eticii administrative în județele în care administrația publică locală reprezintă principalul angajator. În astfel de contexte, caracterizate prin dependență economică ridicată față de instituțiile publice, pot apărea vulnerabilități sistemice privind respectarea principiilor de integritate în procesul de recrutare și promovare a personalului. Această ipoteză capătă relevanță în special în lumina modificărilor legislative survenite după 2013, care au condus la restrângerea răspunderii juridice a primarilor în anumite situații. Astfel, cercetarea ar putea analiza în ce măsură normele de etică existente, precum și mecanismele instituționale de prevenție, reușesc să contracareze riscurile de favoritism, clientelism sau conflict de interese în domeniul angajărilor din administrația publică locală.

Vedem ca fiind necesară o monitorizare a eficienței instrumentelor de integritate, pentru a analiza dinamica aplicării acestora și impactul lor real asupra comportamentelor instituționale. O altă direcție pertinentă constă în evaluarea impactului proceselor de digitalizare asupra integrității instituționale, cu accent pe transparența decizională. De asemenea, pot fi realizate cercetări, cum subliniam în studiul nostru pentru dezvoltarea unui model standardizat de testare a integrității pentru funcționarii publici, cu rol formativ și preventiv, adaptat specificului administrației locale.

Funcție și de dinamica legislativă în materie, dar și instituțională, apoi a cadrului specific internațional, putem seta ca direcție viitoare de cercetare o analiză în ceea ce privește controlul averilor și impactul deciziilor CCR (trecute și prezente în materie), inclusiv în raport cu ceea ce înseamnă aderarea României la OCDE.

Tot o direcție viitoare de cercetare ar putea explora relația dintre standardele etice în administrația publică și indicatorii de dezvoltare umană, precum nivelul de trai și speranța de viață, în statele care au înregistrat progrese semnificative în aceste domenii. Investigarea conexiunii dintre guvernarea etică, calitatea serviciilor publice și bunăstarea populației ar putea oferi o perspectivă relevantă asupra rolului pe care integritatea instituțională îl joacă în consolidarea dezvoltării durabile și în reducerea inegalităților sociale.

Aspecte privind referințele bibliografice

Referințele bibliografice se regăsesc la finalul lucrării științifice (pp. 268-281). Bibliografia tezei de doctorat este structurată după cum urmează:

1. Cărți, articole, studii (jurnale clasice sau online) – 82 titluri, aici fiind incluse lucrări de referință, dar și lucrări cu tematică conexă temei noastre, astfel încât să putem realiza o imagine comprehensivă și detaliată a temei tratată în cadrul tezei de doctorat;
2. Website – 55 referințe care cuprind rapoarte, site-uri oficiale ale instituțiile relevante, regulamente, studii si articole online s.a.;
3. Reglementări naționale/internaționale, documente strategice – 92 repere care cuprind acte normative relevante, convenții, acorduri și tratate internaționale, proiecte lege etc.

Bibliografia a fost selectată în mod riguros, pe baza relevanței și actualității surselor, incluzând lucrări fundamentale și cercetări recente în materie. Au fost utilizate baze de date științifice de referință (WoS, Scopus, Google Scholar), completate cu documente normative, rapoarte instituționale și studii comparative internaționale etc., pentru a asigura un echilibru între abordările teoretice și aplicațiile practice. Criteriile de selecție au vizat calitatea academică, impactul științific și relevanța pentru obiectivele cercetării.